

1936

52

ВАСИЛЪ ЛЕВСКИЙ

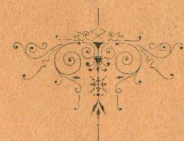
(ДИЯКОНЪТЪ)

ЧЪРТИ ОТЪ ЖИВОТА, ДЪЯТЕЛНОСТЪТА И ТРАГИЧЕСКАТА МУ КОНЧИНА.

отъ д-ръ
Чесляковъ

ПО СЛУЧАЙ ПАРАСТАСА НА 9-а МУ ГОДИШНИНА.

СРЪДЕЦЪ

1882.

ВАСИЛЪ ЛЕВСКИЙ

Роденъ 1837 г. въ г. Карлово, обвѣсенъ отъ Турцитѣ 1873 г. 6 Февруарий въ София.

ВАСИЛИЙ ЛЕВСКИЙ.

Василий Левский, (впослѣдствие «дьяконътъ») е роденъ въ Карлово около Петровденъ въ 1837 година отъ родители бѣдни, които едвамъ сж се поминували. При всичката си сиромашия родителитѣ му сж полагали особена грижа да го направятъ книжовенъ човѣкъ, да му отворятъ очитѣ, защото сж силно жалѣли, че тѣ сами сж остали прости и невѣщи люде.

Ранний си дѣтский възраст Левский е проживѣлъ подъ родителски надзоръ въ Карлово, гдѣто той е ходилъ «нѣколко години» въ мѣстното училище. Измежду другитѣ свои съученици, Левский се е отличилъ съ особена рѣзвостъ, живъ и впечатлителенъ характеръ, и никога не е търпѣлъ обида и неправда, както къмъ себе си, така и къмъ друго. Въ всичкитѣ му постъпки главна черта е била постоянство и рѣшителностъ. Това еднакво припомневатъ неговитѣ познаници и приятели, това се потвърждава впоследствие всецѣло въ неговий животъ като дѣецъ народенъ дори до самата му трагическа смъртъ.

Когато Левский е билъ 13—14 годишенъ, трѣбвало да остави Карловското училище, едно, може би, поради туй, че родителитѣ му не сж били стижни повече да го учятъ, а друго, което ще да е по-вѣроятно, че вуйка му, Игуменътъ, *Хаджи Василъ*, го е завелъ въ Желѣзникъ (Ст Загора) и го е настанилъ въ тамошното училище. Вуйка му е забѣлѣжилъ рано хубавитѣ му способности, и не е щѣлъ да заглѣхнѣтъ тѣ въ таквазъ една бодра и

твърдѣ рано развита натура. Левеский, съ своитѣ способности и рѣдко прилѣжаніе е придобилъ особенната привързаностъ и обичъ на вуйка си; той е обожавалъ вуйка си за неговитѣ грижи и старания да го «научи добрѣ на книга», нѣ за това го е слушалъ и безусловно му се е покорявалъ.

Слѣдъ три години Хаджи Василъ се е прибралъ пакъ въ Карлово и довѣлъ назадъ и Левеский, който до тогасъ 3 години е ходилъ въ Ст. Загорското училище. Тежко е било сега на младий Левеский да се върне пакъ въ Карловското училище, гдѣто той не е могълъ да удовлетвори своята жѣдностъ за учение.

Настѣпва зрѣлъ възраст, настанватъ буйни млади години — това ще да е било около 17-18 година — а Левеский, при своята живостъ и любознателностъ не е находитъ срѣдство да се съерѣдоточи въ нѣщо. Вуйка му, Хаджи Василъ, по тогавашнитѣ понятия, е броилъ за Левеский най-голѣмо щастіе, ако е могълъ да го придума да стане калугеръ. Види се, вуйчу му е било при сърдце да завѣщае на Левеский своя калугерски занаятъ. Левеский само отъ една голѣма обичъ къмъ вуйка си е склонилъ да се постриже въ монахи въ Сопотеский мѣнастирь, и то съ условие, че вуйка му ще го праща още на учение. И наистинѣ, Левеский е ходилъ слѣдъ това да се учи още нѣкое врѣме въ Карловското училище, гдѣто той и «свършилъ» 4-й классъ споредъ тогавашната программа. Нѣ калугерската ряса не е обѣщавала за Левеский нищо привлекателно. Съ свойственната нему рѣшителностъ и постоянство, той рѣшилъ еднажъ за винаги да остави студената мѣнастирска самотия и да тражи животъ между живи и мислящи людѣе. Калугерството, това «отречение отъ міра сего» не е давало душевна храна на една жива и за работа създадена натура, каквато е билъ Левеский. Заразата унаслѣдена отъ фанариотеката школа, която е образувала отъ «почърнената братия» живо пълтено невѣжество и тъмнота, произвѣла е въ младата душа на Левеский глѣбоко отвръщение. Рано и ясно е съзнавалъ и видѣлъ той истинската причина на таквоякъ окаянно положение, въ което е кжеснѣло тогасъ нашето чърно духовенство. Въ рабството, политичес-

кото рабство е видѣлъ той сичкото зло. Той е глѣбоко вѣрувалъ, че политическата свобода на Българский народъ ще роди и просвѣтени добри пастири, изъ устата на които човѣкъ и при ражданието си и при умираието си чува слово на благословія и утѣшение.

За единъ младъ свѣжъ юноша, надаренъ съ сила и прѣкрасни способности, калугерский животъ, какъвто Левеский е наблюдавалъ отблизъ у вуйка си Игумена, съ неговата просия и тунѣдство, е представлявалъ за него твърдѣ непривлекателна перспектива. Левеский рано е изстинжалъ къмъ всичко калугерско, у него е залѣтѣла мисль да се отрече отъ студената бездѣйствена мѣнастищина.

Тази своя мисль, която е зрѣяла нѣколко години въ главата му, Левеский осъществилъ 1862 година 3 марта.

Една заранъ, рано Василъ Левеский лишеа отъ Сопотеский Мѣнастирь и наскоро се чува, че той е минѣлъ въ Сърбия, за да поетѣжи тамъ въ четата на знаменитий Раковеский. Въ това врѣме възстанието се е подготвяло извѣтрѣ и работяло се е съ надѣжда, че ще дойде на помощъ отъвнѣ добрѣ организуваната чета на Раковеский. За емисаръ въ тоя случай е служилъ Левеский. Подъ прикритіе на своята ряса, той е работѣлъ дѣятелно и сполучливо въ полза на възстанието въ Габрово (1862); той е оставалъ тукъ прѣзъ всичкото врѣме, даже когато Турекото Правительство бѣ открило заговора и до нѣйдѣ си бѣ развалило плана на Раковеский. Нѣ Левеский си остана въ Габрово, и тукъ той 8½ мѣсеци се поминувахе съ Хабаджилѣкъ съ надѣжда да дочека по стодно врѣме за дѣйствувание.

Слѣдъ това, когато турекитѣ прѣслѣдвания бѣхъ нѣколко поутихнѣли, Левеский се връща пакъ въ Карлово, и на връхъ великденъ 1863 г. снима отъ себе си калугерската ряса. На Георгиевъ день, сѣщата година, той се главява учителъ въ с. Войнягово. Въ двѣ годишнето си тука учителствуване образувалъ една малка дружина, за да даде отпоръ на турекитѣ разбойници, които често сѣ нападали отъ Стрѣмско.

Подиръ това, Левский прѣминува да учителствува въ с. Еникьой (Тулчанско) и слѣдъ 6-мѣсечно учителствувание минава въ с. Конгасъ, тукъ той учителствувалъ само 3 мѣсеца. Нъ въ това кратко врѣме той успѣлъ да образува дружина юнаци съ цѣлъ да прѣслѣдва черкеситѣ, които тогазъ върлувахъ по цѣла България, особено въ Добружа

Извѣстнето, че въ гостеприимна Ромжния се готвила чета да мине въ България, за да повдигне населението противъ отколѣпнитѣ наши врази, привлекло е и Левский въ Букурещъ. Тукашниятъ Революционний Комитетъ е оцѣнилъ напълно способноститѣ на Левский. Той е билъ избранъ за емисаръ, да дойде въ България да подготви систематически въстанието.

Отъ Ромжния Левский избралъ за въ България най скорий и сигорний пѣтъ. Както виняги, така и сега, пѣтътъ е билъ прѣзъ столицата на падишахъ и на въплотената ориантална апатия. Прѣзъ Цариградъ, Одринъ и Пловдивъ Левский достигналъ най напеконъ въ Карлово. Тукъ той прѣстоялъ 7 дни, докато го подушило турското правителство и напустило станъ шпиони да го откриятъ гдѣ е. Нъ Левский съ свойственната нему ловкостъ лесно издѣбналъ бдителността на падишаховото правителство и скоро прѣзъ Калоферъ-Шипка-Габрово намѣрилъ се е въ Влашко. Трѣбва, наистинж, да се признае, че не лесно е било за Левский да изцукне отъ мрѣжата на шпионството, което бѣ обмотало нашето отечество въ върлото царуване на знаменитий Медхатъ-паша, когато въ България по мегданитѣ бѣха насадени повече бѣсилки отколкото дървета.

Въ 1867 г. Василъ Левский се явява вече енергиченъ дѣецъ въ народното българско движение. Името на «диякона» се знае вече не само по всичкитѣ български градища, нъ и по селата. Той внушаваше уважение къмъ себе си не толкова съ физическа сила и храбростъ, колкото съ умѣние да заинтересува, да усвои сърдцето на слушателя. При хубавитѣ му уметвенни дарования,

които сега вече се показяхъ въ пълното имъ развитие и зрѣлостъ, сждбата не бѣ го обидѣла и съ даръ слова. «Язикътъ му работи и главата му сѣче, него трѣбва да пратимъ за работа». . . се казваше въ комитета въ Букурещъ, когато той се избираше за емисаръ въ България. Левский никога не се отказваше, той бѣ виняги готовъ да изпълни и най-мжчното поръчение, и не се бояше ни отъ огънь, нито отъ вода. У него имаше желѣзна воля и самообладание, каквото рѣдко се срѣщаше у другитѣ наши юнаци въ народното ни движение. Въ тежки и критически минути, той не е губилъ пришежствие духа.

Прѣзъ сжщата 1867 г. Левский бѣ избранъ за знаменосецъ въ Панайотовата чета, която вече съ голѣми мжки бѣ минжала отъ Влашко и въ това врѣме бѣше се установила въ Стара Планина надъ Карлово, отечеството на Левский.

Прѣзъ Юний мѣсець (не се помни кой день и число) Левский по поръчание на воеводата, слѣзва да иде въ Карлово, за да се виде «по важна работа» съ нѣкой други работници по народнитѣ работи. На пѣтя, близъ Гюрешъ-Каржъ той налѣтълъ случайно на караулъ отъ трима турци. Веднага засѣдва задъ окопѣтъ на единъ гюль и, като захваналъ добра позиция, безъ да грѣмва, принудилъ турцитѣ да се скриятъ въ Карлово. Левский влѣзва въ града и прѣстоява до зараньта у Христа Райковъ. Нъ тримата исплашени турци извѣстятъ на Мюдурина, че видѣли единъ Комита. Самото име «комита» внушаваше страхъ на турцитѣ, които хубавѣ знаяхъ какви хора сж комититѣ. Още първата заранъ дига се потеря да лови «комитата». Прѣдводителитѣ въ тая потеря бѣхъ Джинджи Мустафа и Тосунъ-бей, които ходиха наистинж да ловятъ кокошки и да ѣдятъ баници по колибитѣ и по селата, а не да трѣсятъ комита.

Левский избѣгна безъ да го забѣлѣжи нѣкой, нъ трѣбваше да измѣни прѣдварително начертаний пѣтъ, за да се срѣщне пакъ съ четата. Подиръ единъ цѣлъ день четата, като не дочаква диякона прѣдъ видъ на една опасностъ, отсѣжпва на вжтрѣ въ планината. На другий день четата се смърала съ Панайота и го принудила по вишегласие да чака Левский.

Левскии на другий денъ застигнахъ четата въ Златишката Планина; тука комитетъ безъ малко сж щѣли да уловятъ Златишкии Каймакамъ, който ги е гонилъ съ потеря.

Наскоро четата, като не доби нѣкое особено подкрѣпление отъ страна на притиснатото население, прѣслѣдвана отъ всждѣ, найсѣтнѣ преминва въ Сърбия. Въ Бѣлградъ се отвараше тогасъ така наречената „Българска Легия“, която за България принесе, може-бити толкова полза, колкото и казацкитѣ пълкове на Саджукъ-Паша (Чайковский). Нѣмаше що да се прави, противъ настроението си дияконъ Левскии, съ нѣколцина други отъ сжщата чета, постъпи въ речената „Легия“ и стоя тамъ до убиваньето на князя Михаила, когато и самата легия се разсѣя.

Прѣзъ зимата (Декемврий) 1867 год. Левскии се прѣсели въ Влашко. Тука българскитѣ емигранти току-речи винжги сж по-срѣщани съчувственно отъ нашитѣ съседи-ромжии. Въ Букурещъ той сега трѣбваше да се види съ мнозина въ комитета за да се обмисли планъ за по-рационално дѣйствувание.

Какъвъ е билъ новий планъ на нашитѣ воеводи не се знае, нъ въ началото на 1868 год. ний видимъ Левскии пакъ въ четата на Панайота. Тя се тъкмѣше наскоро да послѣдова подиръ Хаджи Димитровата, която бѣше вече отсамъ Дунава.

Нъ несполуката на Х. Димитра отби волята на Панайота за прѣминување въ България. И така, наедно съ четата, Левскии прѣстоя цѣла 1868 год въ Влашко.

Презъ Априлий м. 1869 година, съ подробни инструкции отъ комитета и опрѣдѣленъ планъ, дияконъ Левскии минува пакъ въ България да организува възстанието. Рѣшило се бѣше вече сега да се организуватъ комитети, да се събиратъ срѣдства и да се приготвява народътъ всячески за едно всеобщо възстание, когато му дойде часътъ. Външнитѣ нашествия, организување чети въ Влашко и прѣминување съ голѣми загуби Дунава, накара найсѣтнѣ нашитѣ воеводи и комитети да се убѣдятъ, че съ това

ще се дава само материялъ на европейската дипломация винжги да отнема значението на нашето народно движение, като го приписва на Влахия, или Руссия, а не на самий български народъ.

Нъ и турското Правителство не дрѣмѣше; то бѣ наводнило цѣла Влахия съ шпиони, между които най-много се подвизавахъ гърци изъ фенерската школа.

Ето защо Левскии се стараше да утъклии възстанието по една программа и да съобщи на движението чистъ народенъ характеръ. А за тая цѣль той бѣ уредилъ цѣла мрѣжа отъ комитети и агенти по градищата низъ цѣла (Сѣверна и Южна) България, които имахъ постоянни сношения помежду си и съ Централний Комитетъ.

Въ 1869 г. прѣзъ Юлий м. Левскии пръвъ пхтъ се компромитира явно прѣдъ турското правителство. Въ Сопотъ турцитѣ уловихъ палтото му, нъ той самъ избѣгна благополучно.

Не възможно е тука да се прѣброжатъ градищата, дѣто е билъ Левскии, и лицата съ които той е ималъ работа. Това би съставило цѣлъ томъ. Ние ще прѣдоставимъ тия подробности за бѣдждий историкъ да ги приведе въ извѣстность.

Прѣзъ сжщата година ние видимъ, че Левскии самъ повежда чета и въ село Асакжрово (Сърнено-Горско) наказва Хаджи Мустафа за това, че братътъ на тоя послѣдний страшно върлдувалъ по Добруджа и правилъ голѣми пакости на българитѣ.

1869-та година бѣше горѣща година за цѣлъ български народъ. Тогасъ происхождаше още борба по «църковний въпросъ» между българи и гърци. Трѣбваше българскии народъ да заяви енергично своето сжществување и чрѣзъ разнитѣ движения да понуди турското правителство да го рѣши по-скоро и въ наша полза. Четитѣ на нашитѣ воеводи и движението между народа услужихъ дѣйствително до нѣждѣ. Църковний въпросъ биде рѣшенъ. Съ неговото рѣшение Султанското правителство признаваше вече прѣдъ свѣта българскии народъ за историческа единица, правата на която бидохъ потвърдени съ фирманъ. Слѣдъ рѣшението на Църковний въпросъ трѣбваше всичко на врѣме да утихне, поне съ цѣль, да се покаже, че народътъ до нѣкадѣ е задоволенъ отъ Султановата милость. Нъ въ сжщото врѣме за да се отвлѣчеше вниманието на турекитѣ власти, та да можѣше

да се работи по-сериозно. Левскии бѣше приложилъ всичкитѣ си старания за мирно развитие и организуване на комитети по всичкѣ градища изъ България и поради това избѣгваше всеко явно стѣлкновение. Нѣма съмнѣние, че нашето народно движение въ много помогна и може да се каже, ускори до нѣидѣ църковний въпросъ.—Левскии прѣзъ това врѣме пжтуваше отъ градъ на градъ постоянно въ разни облѣкла и подъ разни видове. До 1873 година той обикаляше цѣла България и бѣше доста добръ сполучилъ да организува съобщенията между разнитѣ комитети и знаеше почти всичко, що ставаше по градищата.

Той е билъ въ Пловдивъ, когато куриеръ му е съобщилъ, че по «Тетевенското приключение» мнозина сж вече осждени на заточение. На бързо той се е върналъ отъ Пловдивъ, и когато е обикалялъ Търновското окръжие за да събере дружината си съ цѣлъ да нападне на полицията и съ сила да освободи осжденитѣ по-горѣ, пжтемъ той застанжлъ въ Ловечъ въ кжщата на *попъ Кръстю Тодоровъ-Никифоровъ*, за да прѣношува. Юнака не подозрѣвалъ какво зло на главата му се кроило!

Този сжщии попъ Кръстю прѣдава Левскии на турскитѣ власти, тоя юда не трепнжлъ, когато се е рѣшилъ да прѣдаде брата си въ вражески ржцѣ на смъртъ. Тоя служител Христовъ, нѣ сжщии слуга на лукавий, тоя попъ на когото името ще остане пятно въ историята на българското освобождение, самъ е съдѣйствувалъ и помагалъ на турскитѣ запти да уловжтъ народний мессия и, споредъ думитѣ на очевидци, пръвъ е дигнжлъ ржка за да нанесе ударъ на Левскии, когато той се е спасявалъ.

Три часа на раздалечъ отъ Ловечъ въ хана на Христо Цонювъ въ с. Какрина, слѣдъ незначително съпротивление е билъ хванатъ Левскии, прѣселѣдованъ отъ Чаушъ Бошнякъ Хюсеина. Това е било на 26 Декември 1872 год. Отъ Какрина Левскии е билъ заведенъ въ Търново, а оттукъ е билъ върнатъ въ Ловечъ, отдѣто подиръ единъ испитъ е закаранъ въ София, за да му рѣшжтъ участьта!

Народний страдалецъ въ София е билъ изложенъ на всевъзможни испитания и искушения. Турскии фанатизмъ съ мжки и

тързания се е стрѣмилъ да истръгне нѣко самопризнание у тоя мжченикъ за народното възраждане. Нѣ напусто сж били всичкитѣ старания на турскитѣ власти; тѣ сж дохождали въ отчание, че не сж могли никакъ да хванжтъ дума отъ него, та чрѣзъ това да можжтъ да раскриятъ цѣлото заготовено въстание. Неговитѣ пронически отговори*) срѣщу запитванията на турскитѣ власти показватъ ясно съ какво прѣзрѣние е гледалъ той на смъртъта съ всичкитѣ ѣ предшествующи потресения. Наистина, само силенъ и постояненъ характеръ, може да произведе таквоя рѣдко самопожртвование за общето благо. Само твърдо убѣждение въ светостъта на дѣлото е крѣпило неговий духъ, който не се е смутилъ нито една минута, а е съхранилъ бодростъ до край. Съ твърда вѣра и спокойствие въсприе той търновий вѣнецъ за народната свобода. Съ достоинство дочака той мжченишка кончина. На 6 Февруарий 1873 Левскии би обѣсенъ накрай София. На бжджщии български историкъ се прѣдоставя да изложи точна и вѣрна характеристика на знаменитий отъ сега диаконъ Левскии. Читателтъ ще опрости пропускитѣ и недомолвкитѣ по дѣлата и подвигитѣ на нашии юнакъ: това сичко е написано въ нѣколко часа прѣдъ деня на парастаса му въ София, на 21 Мартъ 1882 г.

Ето какъ се описва още трагическата смъртъ на Левскии въ стихотворението на другъ единъ български подвижникъ, Ботьова:

О! майко моя, родина света,
Защо тѣй жално, тѣй мило плачешъ?
Гарваню, и ти птицо проклета,
На чий гробъ тамъ тѣй грозно грачешъ?
Охъ! зная, зная, ти плачешъ майко,
За туй, че ти си чърна робиня,
За туй, че твойтъ свещенъ гласъ, майко,
Е гласъ безъ помощъ гласъ въ пустиня,
Плачи тамъ близу край градъ София,
Стърчи, азъ видѣхъ чърно бѣсило

*) Гл. вѣстн. „Право“ 1873.

И твой единъ синъ Българю,
 Виси на него съ страшна сила.
 Гарванътъ грачи, грозно зловѣщо,
 Псета и вълци виятъ въ полето,
 Старци се молятъ Богу горѣщо,
 Женитѣ плачатъ, пишжтъ дѣцата.
 Зимата пѣе своята зла пѣсень,
 Вихрове гонять трънѣ въ полето,
 И студъ, и мразъ, плачъ безъ надѣжда,
 Навѣватъ на тебъ скръбъ на сръцето.
 Умръ той вече, юнашка сила
 Твонть тирани скриха въ гроба.
 О! майко моя, родина мила!
 Плачи за него, кълни сѣдѣина!

Така завърши живота си българскиятъ юнакъ. Съ своята много-годишна борба за свобода той остави въ потомството неизгладенъ споменикъ.

Докль еществувалъ българскиятъ народъ името на тоя народенъ прѣдтеча ще се споменува съ благоговѣние и името Левски ще служи символъ на самоотвържение и самопожертвование за общето благо.

Итака, нека възсѣдинимъ гласътъ си синца и да поменемъ българскиятъ борецъ за неговитѣ заслуги. **Вѣчная паметъ!**

Тукатси слѣдъ чудесното ни освобождение бѣ се родила мисль за построяние паметникъ Левскому, на мѣстото, гдѣто той е обѣсенъ въ София. Тая мисль е била приета съ ентузизмъ отъ софийскитѣ граждани. Съ една малка сума пожертвования бившиятъ Соф. град. съвѣтъ бѣ починалъ да гради паметникътъ. Нъ скоро подиръ това, не се знае защо, работата по паметника се спре и стои до днесъ; минхх се отъ тогазъ 3 години и не се знае даже що станахъ камънетѣ приготвени за тоя паметникъ!

Ето какъ тѣжи и оплаква нашата апатия г. Величковъ въ своето стихотворение:

Коя рѣка е хвърлила
 Тѣзъ камънѣ? Кой тѣй безъ жалъ
 Съсъ тая паметъ свята, мила,
 Безсрамно се е подигралъ?

Коя безбожна, глупа злоба
 Играла си е гнусно тамъ?
 О Левски! Коститѣ ти въ гроба
 Не разбунтува ль тоя срамъ?

Духътъ ти нѣма ли да стане
 Името ти да защити?
 Не ще ль сръдито да застане
 Ругателитѣ да смути?

Съсъ паметъта ти се присмиватъ.
 Униженьята своя дихъ
 Надъ нея съ вѣтъра разливатъ,
 И ти стоишь въ гроба тихъ!

Гнѣвътъ и гордостъта блѣстѣхъ
 До смъртний часъ въ мъжкий ти взоръ.
 Ни мъжитѣ ти тѣхъ стресвахъ,
 Нито смъртъта, ни злий затворъ.

Защо ти бѣхъ тѣ тогава
 Катъ днесъ немогѣтъ защити
 Опозорената ти слава
 Която въ калъ и срамъ лѣжи?

Левски! Каж. Какво станахъ
 Та търпѣхъ мирно тоя срамъ?
 Или и тѣ съсъ тебъ умрѣхъ
 И шепя прѣстъ сѣ въ гроба тамъ?

Иль чакашъ живитѣ за тебе,
Възмутени, да искатъ мѣсть,
Батъ видятъ тая калъ възъ себе,
Завистливи за свойта чѣсть?

Тѣ силно, страстно сж заняти
Съ дѣла отъ по-живъ интересъ.
Сжница мили, цѣли святи
Поглжцатъ мислитѣ имъ днесъ.

Отъ работа едва надвиватъ.
Тѣ искатъ днесъ отъ все душа
Умрѣлитѣ въ миръ да почиватъ.
Доше имъ нѣкога реда.

Така единъ день си казахъ:
«Това е, братя срамота.
Кѣмъ тѣзъ за нази що умрѣхъ;
Грѣшна е немарливостъта.»

Тазъ немарливостъ би грижлива,
Напна се и се замори,
И о позоръ, о срамъ, горчива
Насмѣшка, ето що стори!

Защо на миръ го не остави,
Като туй да стори е могла?
Свободата го забрави.
А ний хвърлихме го въ калъта!

Забвенъето ни не смущава,
Безсмъртний мженикъ герой,
Не плаши неговата слава:
Паметници си има той.

Не стига ли едното име?
Не стига ли за тозъ герой
Тозъ паметникъ неразрушими:
Дѣлото що извърши той?

Съ блѣсъкъ славата му не свѣти ли?
Надъ тѣзъ священитѣ мѣста.
Що сж на вѣки освятили
Мженичеството, смъртъта?

Тѣзъ паметници горделеви
Отъ времето не се боѣтъ.
Гнѣвътъ, враждата завистливи
Веуе надъ тѣхъ ще се ярѣтъ!

И непочитанъето става,
Безъ страхъ посѣга днесъ на тѣхъ
И глунаво го залѣнява
Съсвѣтъ святотатетство, се единъ грѣхъ!

* * *

И тоя срамъ не ни бунтува.
И пада туй пятно възъ насъ
И нийдѣ, нийдѣ не се чува
Единъ възнегодуванъ гласъ!

Гледайте въ тѣзъ блатища кални,
Е тамъ, дѣ жабата се крий,
Тѣзъ камъне мръсни, печални,
Потънали въ нечистотий.

Днесъ три години вече става
На вѣтроветѣ сж за смѣхъ
И времето злѣ упражнява
Прѣзрѣнието си надъ тѣхъ.

Гледайте тамо дѣ се прозѣва
 Циганинѣтъ дрипавъ, немитъ,
 Дѣ кучето си излѣжава
 На слѣнце мързела честитъ.

Защо минувате съ прѣзрѣнье?
 Защо отвръщате глава?
 На наш'то самоуниженъе
 Е грозенъ паметникъ това!

Най-напоконъ, на завършване ние ще искажемъ слѣдущата надѣжба. Паметникътъ на Левскій на скоро ще се почне и довърши. За това прѣди нѣколко врѣме е билъ възбуденъ въпросъ въ Соф. градски съвѣтъ и твърдѣ съчувственно е посрѣщанъ. Стига само да се избере една комисиия да се заемне съ тая работа, като прибере помощта, събрана и отъ другитѣ градски съвѣти низъ България.

Да, паметникътъ на Левскій скоро трѣбва да се въздигне!

София 1882 г. Мартъ 20 день.

Мар. Библиотека, София